

8.

heterrådet gjorde krav på størsteparten av Ostpreussen, en del av Pommern til Oders munning og en del av Schlesia. Og det hevdet at bare en slavisk voll kan redde Polen fra nye ulykker.

Den polske regjeringa i London svarte øyeblikkelig at det polske frihetsrådet i Moskva er ufovlig. Det består av en samling "ergjerrige, ukjente kommunister" som ikke har noen forbinnelse med det polske folket. Selv hevdet de at de hadde en glimrende organisert undergrunnsbevegelse i Polen

Her står påstand mot påstand. Visst er det at der er en sterk polsk undergrunnsbevegelse, og den har kjempet sammen med russerne bl.a. ved Lvov, og polakker under general Berling kjemper sammen med den røde armé.

Sovjetregjeringa har på oppdrag av utenrikskommissariatet sendt ut følgende erklæring: "Under sine seferrike framstøt har sovjettroppene nådd statsgrensen mellom Polen og Sovjetunionen. Sovjettropper sammen med den polske armé er gått over Bug og har overskredet den polske grense og rykt inn på polsk territorium. Derved er befrielsen av det polske broderfolk begynt. Sovjettroppene er rykket inn på polsk område for å ødelegge Hitlers krigsmaskine og befri Polen og gjenopprette et uavhengig, sterkt operasjonene på polsk område som operasjoner på en vennligsinnet, alliert stats territorium. I samband hermed erklærer at den ikke på polsk område vil opprette sin egen siviladministrasjon og har derfor henstillet til den polske befrielseskomite å slutte en overenskomst mellom sovjetregjeringa og den polske administrasjon i de befriede områder. Sovjetunionen vil ikke tilegne seg noe av Polens territorium og erklærer at krigsoperasjonene utelukkende er diktert av militær nødvendighet for å hjelpe det vennligsinnete polske folk å befri seg fra de tyske okkupanter. Sovjetregjeringa gir uttrykk for den faste overbevisning at broderfolkene i Sovjetunionen og Polen kommer å sluttføre befrielsen av Polen fra de tyske erobrere og skape et polsk-russisk samarbeide."

//////

I - Frankrike

er det få forskyvninger på frontene, men kampene er ualminnelig harde og blodige. Tyskerne forsvarer seg hardnakket. Vedvarende skoddet var har hindret de allierte i å utnytte flyet. For øyeblikket er der en ny aliert offensiv under oppseiling. De går fram ved Caen og St. Lo, men det er ikke noen ordentlige meldinger derfra ennå. Størst interesse samler seg om maquis-styrkene, den franske undergrunnsbevegelse. Den er 3-doblet i det siste og har fått store våpenforsyninger. 8.000 tyskere er drept i åpen kamp mot dem.

I - Italia

står de allierte i Pisa. Da de tok den delen av byen hvor det skjeve tårnet og katedralen befinner seg, var disse uskadd, men tyskerne bombarerer nå byen fra høydene nordenfor. De allierte har renset sydbrekken av Arno til 30 km. fra Firenze. Nord for Ancona beleires byen Ostra. Også her gjør partisanene utmerket innsats.

I - Stillehavet

har de allierte tatt Saipan. Dette framkalte regjeringskrise i Tokio. Det ble de militære sjefer som overtok, en fra hæren og en fra marinen. Dette betyr nok en skjerpelse av krigen. Amerikanerne er dessuten gått i land på Guam og på øya Tinian mellom Saipan og Guam. De truer dermed Filipinene.

Hjemmefrontens ledelse har sendt ut et krav til landets lensmenn om å hjelpe ungdommen så den ikke blir arrestert for å ha unndratt seg arbeidsmobiliseringen. Den som medvirker til at ungdommen blir arrestert vil bli dømt og straffet av landets lovlige myndigheter. De kan straffes etter loven om å yte hjelp til fiende under krig.

V A N D O G F A N D L I N G V

1.

Nr:8.

Oktober 1944.

Finnlands sak.

Det var før krigen alminnelig i nærmeste område at det finske demokrati, også det "demokratiske grunnloven" som bandt de 5 nordiske statene sammen. Det bør vel nu være klart for de fleste at en slik oppfatning var feilaktig. I et land, hvor radikale arbeiderpartier har vært forbudt siden forrige krig, - i et land hvor en fyller fengslene med politiske fanger, i et land, hvor en liten reaksjonær kikk behersker det politiske liv, - der er det nonnens i hoved at dette her representerer et demokratisk styresett.

Dit var et baskert diktatur som var Finlands styreform i hele krigen. Landets reaksjonære ledarkikk fryktet alle radikale politiske idéer, ideer, som hvis de kunne få grobunn i folket, og bli oversatt i handling, ville trus med å ødelegge grunnlaget for det herskende diktatur. - Det var denne frykt som bestemte diktatornes innstilling overfor Sovjettrauvellet, - og det var denne frykten til slutt drog dem inn i krigen mot naboen i øst. Med utgangspunkt i den fiendtlige innstilling som ennu satt igjen hos mange finner etter tsar-Russlands undertrykkelse av deres fedreland, - ble det politisk uvitende finske frik overrasket av en flot av patriotisk propaganda. Krigen ble betegnet som "et lite fredsskende lands forsvarska", mot en "aktsynk stortrøts brutale overfall. - Og lange bild i og utenfor Finland lot seg beskrive av en slik definisjon.

Etter Tysklands overfall i Sovjet, klarte begrepene etter hvort. Man ble klar over at russene hadde fryktet for at Finland og Polen og Baltici skulle bli opprører for et tysk overfall i Sovjetunionen. Man forstod at russene hadde hatt det beste politiske overblikk, at man bare der hadde fortatt hvilken fare nærmest reventmonterte. Sovjet ville sikre seg bedre forsvarposisjon i nord og vort enn de sovjetiske i 1939. Takket være bl.a. disse bedre forsvarposisjoner klarte russene å holde Leningrad, Moskva og Stalingrad. Takket være sitt "overfall" på Finland. Polen og Randstatene har sovjet klart de opp for nazi-Tysklands storhet, - og bidra med til å befri Europa fra det nazi-istiske terrorrøde. Derfor var - i 1939 - som idag, Sovjetet kamp v.r kamp - mens Finlands kamp var Tysklands kamp, - var reaksjonenes kamp. - De finske aktører var i nazi-Tyskland, bølvet ikke det alle demokratisk ideer, og ikke alle sosiale idéer. De betraktet, med rotte, - nazi Tyskland, som reaksjonens forsvarer, og det var naturlig at de med glede tok innten slik vinenbror og kjørnet side om side med ham.

Før Finlands reaksjonære ledarkikk, ville tysk seier bety en ytterligere forsterking av dens politiske makt, - en ytterligere knebling av alle demokratiske rettigheter, - det ville ha betydd seier for den finske reaksjon. Men at tysk nederlag betyr at demokratiet også kan bli virkelig gjort i Finland, - det betyr at det kan bli mere enn en platt frase når det lyder "at hele det finske folk står bak regjeringen". Sovjetes militære makt har tvunget Finland til å kapitulere, - med noen betingelsor. Idag står det finske folk i kamp mot sine virkelige fiender - den tyske reaksjon, og det ser ut som at det setter noe inn på å befri sitt fedreland.

Men bare det finske folk bli istann til å føre kampen videre,

ETTERKRIGSPLANE RING

Resume av Alva Myrdals bok. - utg. av forlaget
for Informationsbyrån Norskfolkligt Samarbeid
før fred och Världssamling før fred.
Stockholm 1944.

2.

- slik at det etter at tyskene er fordrevet, kan skaffes og bedre økonomske og sosiale kår, - at det kan kjøres frem et virkelig demokrati. Om den karen blir "Finnlands sak", da blir Finnlands sak vår sak.

-- v --

Tysk mangelen av drivstoff.

Det har vært oppsikt at tyskene berlaggeler bensin og olje i Østfold. De undsør seg ikke for å ta ned til 5 liters spenn. På fallende strøm, selv de minste tankloktørne som kommer til Oslo. Dette ventes til der kan komme føtere med paravanner som kan sikre det mot minstfare. Tyske biler kjører nærmest alle med vedgas. Grunnen er selvsagt. Tyskene mangler drivstoffer, og presser fram selv det minste kvantum. Det er viktig å sørge for at de får tak i minst mulig. Et tørt oljefelt kan bety dødet. Vi kan i denne forbannelsen gjengi denne parollen fra Heimefrontens ledelse.

Til knottprodusentene.

Drivstoffsituationen for okkupasjonsmaktene har i landet er nytterat ørker. Tilførslene av drivstoff utenfra stopper, og det tyske lagre av bensin og olje innen landet er blitt sterkt innesket av de lange vellykkende sabotasjehandlinger. - I begynnelsen av denne måned rekviserte okkupasjonsmaktene 155 000 hlt generatorknott. Den har i disse dager forlengt ytterligere 550 000 hlt. Desuden skal Vinmonopolets lagre av spirit, ca. 850 000 liter, en overveiende del av den løpende spritproduksjon denatureres og brukes til motorbrensel. På bekgrunn av dette må en løse kunningjøring fra Landbruksdepartementet av 25. august om endring i ordning for fløte til begynne framstilling av generatorknott. - Det må være klart for enhver at drivstoffene er av avgjørende militær betydning for tyskene. De knottfabrikatorer som i sin tid ble anlagt for tilfredsstille vesentlig norske behov, må være klar over den ondskjede situasjon. Det er enhver produsent og forhandler i likhet med andre tyske leveringer i storst mulig utstrekning, også at denne måtte sørge for at tråsberetten av varer, bronse etc. til den norske befolkning kan forhåtte. - Nystartning av knottfabrikker, eller utvidelse av produksjonen i de fabrikker som er igang, er forbudt! De som bryter denne parole vil i nærfest tilfælde ivrigt oppgjøre med norske myndigheter.

Før ytterligere forverre drivstoffsituationen for tyskene, har norske patrioter i den seneste tid antent og ledet en rekke knottfabrikatorer. Særlig i Vestfold har økjonene vært vellykte, og da var det landets største knottfabrikk, nemlig Trehjaws. -

VITENSKAP.

All britiske vitenskapshandbøker viser eller annet viser for at de allierte skal vinne krigen. Britisk vitenskap er 100% mobilitet, dvs. i selve krigen tjente, dvs. i etterkrigstidens tjeneste, - de hjelpe til med å skape den nye verden vi kunne bygge opp etter krigen. Ds. vitenskapsmannen har sluppet vokk fra det okkuperte Europa, og satt seg i dette arbeidet, og de er til stor hjelpe og støtte.

-- v --

Den kjente svenske psykolog Alva Myrdal har nattopp gitt ut en meget interessant, liten bok om etterkrigsplanningen. - Forfatterinnen sitter inne med kunnskaper og innsikt og en senn rikdom av offisielle og faktiske opplysninger om alt det som planlegges i etterkrigstidens før. De allierte nasjoner vet at verden må stå godt og sikert rustet for å møte fredslutningens mange problemer. Planleggingen for etterkrigstiden pågår for full damp i alle de allierte landene. De nøytrale statene er også med i arbeidet.

Det blir nødvendig å ta virkelige krafttek i den internasjonale politikken, og verden skal komme i平衡 igjen etter fredsslutningen. En må stile mot en overstatlig ordning, og den må sattes i verk så snart som råd er etter krigen.

Internasjonal handel og kreditt kommer til å bli bestemt av løpende internasjonale forhandlinger mellom statlige organer.

Utenrikspolitikken kommer til å spille en dominerende rolle i alle land. Det blir praktisk og fordelaktig, ja, nødvendig med overstatlige organer for pengenes, internasjonale kapital-bevogdelse, overstatlige samfunnsmeldinger av de enkelte landene, og videre med overstatlige maskinerier for konjunktur-politikk, jordbruks-politikk o.s.v.

I den historiske epoken, vi ser i omgang etter krigen, får ikke verden råd til å løse enkelte stater fritt stenge seg ute fra fellesensvar og ikke isolere seg økonomisk eller forberede angrepsting mot naboen.

Amerikas republikanske ledere, særlig Franklin D. Roosevelt, som politiske suksesshøi "One World" at verden holder på å bli en enhet, krigens mognar utviklingen. Den internasjonale tiden begynner. Hver stat må innta en komplekse holdning overfor verden. Vi blir tvunget til å leve nærmest hverandre, og dette synet møter vanskor på veien. Nettet opp når statssammenslutninger til størrelsheter blir på trappen og blir naturlig i verdenshusholdningen, øker behovet for selvhvelde i den enkelte staten, i det enkelte folket, men denne vanskona må overvinnes. Det enkelte folket må være villig til å gi slipp på litt av folkesuvretet til fordel for overstatlige overenskomster. Det internasjonale idealist vi skal kjempa for, må få karakteren av et verdensdemokrati.

Unnådligst etter krigen får vi en overgangsperiode av rent midlertidig art og struktur, den kan være en stre til fem år (Rehabilitation Period, Cooling Off period, Transitional Period).

En må røkne med okkupasjon av fiendtlendene og hurtig avvepning, sentidig som demobiliseringen av de allierte troende pågår. Sivilt forvaltningspersonale, medisinske og sosiale hjelpeeksperter sendes til de ulykkelige landene. Det skal organisere gjennopbygningen, men det skal i stedet mulig skje i samarbeid med landets egne innbyggere, og suksessivt gi helt over til dem.

Det er denne umiddelbareaksjon, som nest er på tapetet nå. Vi får to hoved-problemer: 1) Nødhjelpe og 2) Gjenoppbygning (Rørlief og Reconstruction). Det gjelder å gå forsiktig, klokt og økonomisk fram og ikke gjøre opp igjen feilene fra 1918. Da opphørte krigshusholdningen kl. 11 f.m. 11 november. Det ført til et herlig kaos.

Nen nå har vi lært at krigføring, nødforsorging og fredssorganisasjon må gå snidig over i hverandre. "Det betyr selvmord å opplese de eksisterende samarbeidsorganisasjonene og så starte pånytt for å bygge opp en verden basert på papirer mens Europa og Asia sultet."

Det er forskjellige organisasjoner, som kan ta seg en del av det nødvendige arbeid i begynnelsen. Folkoforbundets helseaksjon i Genève, Folkoforbundets økonominiske og finansielle seksjon i O.S.A. Det internasjonale arbeidsbyrå i Montreal og flere.

Så må lærne og leirmaskinriet settes i gang. Her er det fremforalt verdens rikeste land, Amerika, som får ta hovedansvaret og de tyngste løftene. Det må limes "til enhver i henhold til behovet fra enhver, i henhold til tilgangen."

De respektive landene har opprettet egne rekonstruksjonsdepartementer eller komitéer.

Så har vi de inter-allierte samorganisasjonene, først og fremst U.N.R.R.A., som forresten nest blir en humanitær og sosial hjelpeorganisasjon på bredt grunnlag.

De landene, som har sikker kredit, søker å ha førstehjelplinjen liggende ferdig til fredsklokkenes kimer. Norge, f. eks., som selger inn millioner hver dag, har de nødvendige varene for 2 andre, bokhov, seilklares. Det er mat og kler og medisin. I annen gang kommer kull, kreftor, råvarer for livsveiktig industri også gjedding, maskiner og råvarer som er nødvendige for å bringe industri og økonomisk liv inn i fredens normale baner.

Tonnasjen blir det springende punktet i den første tiden, men etterkrigspoleneringen omfatter alle transportproblemer, og gjelder videre jordbruks gjenoppbygning, folke-erneringen og folkehelsen, forråd og lagring av varer o.s.v.

Administrasjonen i de okkuperte landene blir problematisk. Norge og Holland kan nok greie seg selv. Men i Frankrike og Polen trengs i hoffall rådgivende eksperter utenfra. I Tyskland er forholdene så spesielle at en ikke kan si noe sikkert om hvordan det kommer til å gå. Men det er meningen at okkupasjonsmaktenes myndigheter og autoriteter skal forsøke å få kontakt med eventuelle demokratiske krefter i folket.

Denne allor første hjelpeaksjonen er vel og bra, men blir bare slag i liften, en den ikke leder til at de forskjellige landene gradvis gjennoppretter sin egen økonomiske og produktive kraft. Dødperioden etter krigen må gjøres kortest mulig, og i det moderne økonomiske livet finnes ressurser, som gir oss rett til optimisme på dette feltet.

Ut av kaos skal så vokse et varig fredelig samarbeid mellom folkene, et samarbeid basert på forskjellige naturlige verdensunioner. Den nasjonale plnhusholdningen må avleses av en overt nasjonal plan-husholdning. "Vi må innse at vår egen velstann avhenger like mye av gode økonomiske forhold i andre land som deres velstann avhenger av vår, sier Cordell Hull". "De som vinnerkriksen må tenke på hele verden. Det kan ikke mer bli noen privilegerte nasjoner. Vi i De forente stater er ikke mer hørfolk enn de tyske nazister er", sier visepresident Wallace.

Et ny grunnpinsippene for rekonstruksjonen i verden må bli i øke kjøpekraften!

De internasjonale problemene må løses, og freden skal kunne vinnes. Planen er der, og intressen og goodwillen. Vi får håpe at også evnene til å løse oppgavene er der, så verden kan reise seg igjen.

K R I G S O V E R S I K T.

Nettet smører seg barten om Tyskland. Hver dag soa går, fører de allierte hærene nærmere seieren. Tyskland har tapt krigsen, det er bare spørsmål om når og hvorledes det skal få nedeatetet. Med et gjennombrudd i Siegfriedlinja kan krigsen være slutt. Sjøl om tyskerne kan tenkes å ville sette seg fast langs Rhinen, si er dette både en svakere og framfer alt lengre forsvarslinje, der de alliertes tekniske overlegenhet vil komme bedre til sin røtt. Det er mot denne bakgrunn at kampene om Siegfriedlinja blir så spennende. Kampene langs denne linja har fatt preg av stillingskrig. Men dette forhindrer ikke at det har vært ført overraskende og dramatiske operasjoner. Dristigst var de alliertes kjempemessige innsats med flybårne styrker i Holland. Derved sikret de seg kontroll over de store elvene som renner gjennom landet. Styrkene ble sluppet ned på strategisk viktige punkter, og vanskligheten ble da å oppna forbindelse mellom de forskjellige styrkene. Tyskerne samlet sammen store styrker og klente ut fra alle kanter. Likevel lyktes det for de allierte å opprette en korridor som gikk fra Eindhoven over Nijmegen til bortinot Arnhem, der den nordligste av de flybårne styrkene var. At tyskerne ikke klarte å kleme korridoren av ved grunnen, viser best hvor svekket den tyske hær er. Etter tallrike resultatløse angrep nåtte de gi opp. I stedet koncentrerte de seg om å knække de britiske styrkene ved Arnhem, på nordsiden av nedre Rhinen. Hvis de allierte hadde fått fast for her, ville de kunnet orga heile Vestvollen. Desværre klukte tyskerne å fordrive de allierte styrkene fra Arnhem. Nango britere falt her, men deres offer var ikke forgjeves. Ved å holde Arnhem, hadde de allierte fått tid til å trygge korridoren til nord for Nijmegen. Haddé de allierte kunne gjøre bruk av havnen i Antwerpen, ville utfallset av kampen om Arnhem utvilsomt blitt et annet. Men tyskerne behørs kør innkoret ved Schelderrunningen. De har sluppet havet inn over markene og skapt seg gode forsvarsposisjoner. Øya Salchorn er av meget stor viktighet. Allierte fly har derfor boret diken om øya slik at vatn her ødelagt mange av de tyske stillingene.

Nord og syd for Aachen, stanger amerikanerne seg fra gjennom befestningene i Siegfriedlinja. Tyskerne forsvarer seg hardnakket. Det er antakelig samme sliteteknikken de allierte bruker her som de brukte ved El Alamein, ved Caen og andre steder. De tvinger fienden til kamp, og sliter rett og slett opp de tyske reserver. I løpet av de 7 dagene offensiven ved Aachen har det ikke regnet en滴nt de tyske styrkene er blitt skiftet ut tre ganger. Kaffen foregår næsten midtvegs mellom Aachen og Köln.

Lenger syd, har det vært hårde kamper ved Metz og Nancy. Noen vesentlig forandring av fronten har likevel ikke funnet sted. Situasjonen proses av oppladningen til storangrenet. En forløper for dette er antakelig de siste dagene øvre luftangrep mot Tysklands rustningsindustri og sambandslinjer. Antallet fly varierer fra 2000 - 6000 pr. dag. Blant de mål som er rammet er Dortmund-Ems kanalen som forbinder Industriarådet Rhur med resten av Tyskland. Kjøpeangrepene har bl. a. til følge at alle administrasjonsbygg blir ødelagt. Råsjoneringekontorer, fordelingsentraler o. s. ophører å fungere, og myndighetene mistet fullstendig oversikten. Under slike tilstanner kan de mange millioner utenlandske arbeidere få sin store sjangor til å brykynne Tysklands fall.

ITALIA - Her er Gohr-linja gjenno brutt. Rimini er tatt, og de allierte er på vei mot Po slette. Bologna er det farste nilet her.

BALKANFRONTEN - Her er Ungarn i brennpunktet. De russiske styrkene er nesjert opp langs heile den rutenske grensa. Etter at Arad falt, fikk de gode operasjonsrider, og nu er offensiven kojet i gang for alvor. Fjella er for det meste passert, og slettelandet

vil tillate en mer bevegelig krigføring. Samtidig som en del av de russiske styrkene er trøngt inn i Ungarn fra Russland, og nodd fram til 135 km fra Budapest, har andre styrker gått over Donau inn i Jugoslavia. En del av disse styrkene er i trenge inn i Ungarn over den jugoslaviske grensa. En annen styrke seker å svakjere jernbanen Belgrad-Nisch. Lykken dette vil de tykke divisjonene i Grækenland bli svakret, for dette er den eneste jernbanen de har igjen. Russerne bruker ikke Tito som friskerer. Arsjall Tito heller kontorparten av Jugoslavia. Bl.a. heller han til av grunnene mot Ungarn. - De tyske troppene i Balkan brer i en farlig situasjon, og den er ikke blitt lettere etter at britiske styrker er gått i land i Albania og Grækenland. Nesten heile Peloponnes er befridd, og Korint er den siste byen av betydning tyskerne har igjen her. Og syd i Egeerhavet faller en etter en. Bl.a. de sterkeste kan nevnes Ytilene, Chios og Lemnos. Tyskerne seker i øra seg nordover Makedonien, men det er lite rimelig at de får gjennomført rettferden før jugoslaverne og russerne har svakret den ristte jernbanen.

TURKIA - Her har kampane holdt velt ført om fjellkjeden i Karpatene. I Karpathia er den polske motstanden blitt litt ned, etter en heltemodig og ulik kampe, som varte i 9 uker.

I Rødstatene har russerne i løpet av et par uker erobret Estland. 3. oktober falt Dago og etter at Kurossjore i Øsel er tatt kan det ikke være mange dager før denne øya er erobret. Dermed vil russerne ha kontroll over Rigabukta. I Lettland ligger tyngdepunktet i kysten vest for Sjauli. Russerne her har sett igang en stor offensiv som er rettet mot Oslo.

I FINNLAND - er det heftige kamper mellom tyskere og finner i Tornet og Koski. Tyskerne har forsøkt seg der, og har ført fram en division med artilleri og antiluftskyts. De har bombardert finske byer. Det synes som finnene har de sterkeste. De siste soldingerne går ut på at finnene har erobret Leiri. Større skader av finske flytninger er konstatert til Sverige. Fra Tornet er det kommet 27 000. Ved nordishavet har russerne gitt til å henge syd for fiskerhalvøya med 4 divisjoner.

I STILLEHAVET - nærer de allierte seg Filippinene. De har fått fast fot på Palaugruppen som ligger ca. 900 km øst for Filippinene. I stedet for å erobre de japanske basene en etter en, har Amerikanerne valgt å hoppe forbi dem. De blir der derved å måtte se ut i kamper der deres tekniske overlegenhet ikke kan nyttiggjøres. Japankrigen blir nemlig en kamp man mot man, og det blir alltid kostbart. I stedet har de allierte skaffet seg et nettverk av støttepunkt på øyene, og de hopper stadig nærmere Japan. Planen er også å isolere de japanske styrkene på øyene, og vente til Japan på forråd erion med salt og sykdommer knokket de. Den japanske krigsfleten stikker ikke ut. Japanerne vil ikke sette den inn før de er sikre på å ha fordeleaktige farvann ved beskyttelse fra flybasar på land. Flaten er fremdeles intakt, og er en viktig faktor i slaget om Stillehavet.

UBÅTLIGGEN - har vi ikke hørt noe til på langt. Det kommer dels av at de moderne peileapparatene har gjort det lettere å lokalisere ubåtene, men dels kommer det av at ubåtbaseene i Bratt og Lorient er satt ut av spillet. Tyskene er blitt satt til å se nagi og etter nye baser, og Bergen er utsatt. Typisk for tysk mentalitet er at de har gitt i gang med å bygge ubåtbasene før innen i byen for å finne beskyttelse mot bombing blandt sivilbefolkingen. Ubåtene er fra dem at de er farlig. Vi kan se at de ikke angriper dør de er å finne, og det er risikoen til angrepet på Bergen som kontrollerer mange nordmenns livet.

V
V Å N D O G H A N D L I N G V
V V

Nr. 9

Oktober 1944

SNA 1. Årg.

DEN BELGISKE REGJERINGEN VENDER HJEM

Regjeringen Pierlot har igjen tatt sate i Bruxelles, og det meldes at det belgiske parlament minus quislinger og fanger i Tyskland snart skal tre sammen. Den politiske situasjonen i Belgia viser et så kaotisk bilde, at det er med den største interesse man vil følge utviklingen den første tiden. Ganske visst må man regne med at de vil få unntaksestilstand i landet inntil nye valg kan finne sted om 6-9 måneder, og at man inntil da så vidt mulig vil unngå politisk stillingstagen, men ikke desto mindre vil man kunne iakta en politisk avklaringsprosess.

I Frankrike var den politiske framtiddebatten kommet ganske langt før befrielsen både i hjemlandet og ute, og stort sett synes de gamle politiske skillelinjene å ha overlevet okkupasjonen, selv om hele det politiske livet flyttet adskillige grader til venstre. I Belgia er det helt anderledes. Regjeringen Pierlot som er en samlingsregjering mellom katolikker, liberale og socialistene under en konseksjonsregjeringssjef, har avholdt seg fra uttalelser om framtidens politikk i mere konkrete former. I hjemlandet viser de store partiene fram for alt katolikene og de liberale-tydelige tegn på opprørsmåten. Kommunistene har som i alle okkuperte land spillet en aktiv rolle i motstandsbevegelsen. De har heller ikke fremkommet med noen konkrete etterkrigsplaner, men hevder at de vil kjempe for å realisere Atlanterhavsklæringens løfter om et politisk og et økonomisk demokrati.

Den belgiske motstandsbevegelsen har etter den første lammesepoden var overvist en overordentlig stor aktivitet, og sabotasjelinjen ble lahusert meget tidlig. Det karakteristiske er imidlertid at Belgia har industriarbeiderne i høyere grad enn i noe annet land dominert kampen, mens de kretser som stod bak de store borgelige partiene ofte har vist stor unnnallenhet og til og med samarbeidet med okkupasjonsmakten. Den akademiske ungdommen kom sent med i kampen og har hele tiden tatt en temmelig passiv holdning. Kampen har stor sett vært fort som enkle direkte aksjoner som streiker osv., som umiddelbart sprang ut av situasjonen, og man har i en påfallende grad sakset ideologisk underlag og politisk program i kampen. Ut av den har det derfor vokset tørnede uklare tendenser som ikke er tydelig partibundet: på den ene side en kraftig sosial opprørerbevegelse, på den andre siden en nokså farlig antiparlamentarisk, apolitisk stemning hvor man kan spore visse nazistiske tendenser. Det blir med stor spenning se om det vil følge de utslag som disse strømmingene vil si seg, idet man dermed vil kunne avlese hvilke krefter i folket som kommer i levetid under en langvarig okkupasjonstid med åndelig mørklegning og politisk lammelse.

I tillegg til dette kompliseres den framtidige politiske utviklingen i Belgia av to ting: det ene er kongens stilling, det andre nasjonalitetskonflikten. Regjeringen som i sin tid tok skarp avstand fra kong Leopolds kapitulasjon, har erklært at han skal få sine konstitusjonelle rettigheter tilbake så snart han befries fra tysk fangenskap, og dette støttes også på offisielt britisk hold. På belgisk venstrehold hevdes imidlertid at man ikke kan unnskyldes å kongen i øgenskap av overstkommanderende svek sine plikter som politisk overhode og dermed bidrage til å utviske kampens ideologiske innhold. Det viktigste er imidlertid at kongen fremdeles synes å være meget upopulær innen motstandsbevegelsens kader og man venter at det omkring dette spørsmålet vil oppstå strider med et vidtrekkende politisk innhold.

Tyskene har hele tiden siktet å spille på den flamlandske separatismen for å svekke belgiernes motstand. De har imidlertid ikke hatt synnerlig held med sitt. Motstanden har ganske visst vært kraftigst i Vallonia med Liege som motstandssentrums-og Degrelle og hans rexister har gjort stor fiasko enn noen annen quisling bortsett fra Fris Clausen. Tysksympatisatorene i Flandern har, så få de en var, gjort mere av seg, men noen spiltrolle i hjemmefronten har ikke oppstått.

En annen sak er at wallonerne og flamlenderne uten twil har fjernet seg fra hverandre under okkupasjonen, og motsetningene mellom de to folkegruppene har ikke i virkeligheten vokst til tydelig. Uten twil vil man etter krigens oppleve en skjerpet nasjonalitetskamp i Belgia, flamlenderne vil med større kraft forlame autonomi og wallonerne vil med energi verge sine rettigheter. Den politiske oppvåkingen i Belgia vil komme til å medføre tunge kriser. Det fins påtrengende politiske konflikter som må løses, og de sosiale motsetninger synes snarere skjerpet enn svekket under okkupasjonen. Fra hjemmefronten vil det bli krevd en vidtgående sosial og økonomisk reformpolitikk som vil møte kraftig motstand fra industrielt hold. I noen grad synes Belgia være et særtilfelle blandt de okkuperte land, men liknende tendenser kan en allerede spore i mindre målestokk i andre land - f.eks. i Holland.

G V E R S I K T

Konferansen i Dumbarton Oak er vel den viktigste av de politiske hendingene i de to siste ukene. Her la representanter for de 4 stormaktene fram et forslag til dannelse av et nytt og effektivt felkeforbund. Churchill og Eden sammen med militære rådgivere har besøkt Stalin i Moskva, en uke, og i den tiden var det stadige konferanser til langt ut over rettene. Det var særlig Balkan og det polske problem som ble draftet. Det at Balkan kom i forgrunnen viser at England vil opprettholde sine interesser i det østlige Middelhavet og at Stalin anerkjenner dette standpunktet. Det polske spørsmålet er det som har samlet størst interesse. Statsministern i den polske regjeringen i London, Molotov, ble innkalt og deltok i draftingene, like ens lederen for den polske regjeringen i Lublin. Det er ennå ikke kommet noen offisiell melding om de resultatene en kan til, men i slutten av denne uke skal Churchill komme med en redejelse.

Mens konferansen pågikk i Moskva sakte riksforstander Horthy å opna våpenstillstand mot Ungarn. Han sendte ut en melding over den ungarske radion om at en fredsdelegasjon var avreist. Men tyskerne var før snare i vennerend. De besatte krigskastingsstasjonene og fikk en quisling til å gå sinbordet. I Ungarn heter han Szalay og er leder for pilkorsorganisasjonen. Han har også et nytt parti der alle medlemmene på to år var medlemmer av Pilkorn. Han oppfordret ungarnene til fortsatt kamp og tilbakekaldte i Horthys navn meldingen om fredsdelegasjonen. Horthy selv er ført til Tyskland. Virkningsstab gikk over til russerne.

Roosevelt holdt i dag en tale der han bla. sa at en uten utsettelse må utbygge "de førente nasjoner". Han kom også inn på behandlingen av Tyskland, etter som er ansvarlige for nazismen og dens forbrytelser vil bli strengt straffet.

Den allierte ledelse har satt opp lover for den militære administrasjon av det besatte Tyskland. Der skal innføres et midlertidig militærstyre. Nazistpartiet skal oppheves og sivile domstoler opprettes etter fornazistiske lover. All nazi- og statseidendom beslaglegges. Alle krigsforbrytere skal arresteres og holdes i forvaring til kriegen or slutt. Da skal de drennes av en dertil bestemt domstol. Der innføres dødsstraff for spionasje, for besidelse av våpen, for feil underretning til de allierte, for benytelse av radiosendere og for sabotasje. Alle aviser må ha lisens. Dette gjelder bare mens krigshandlingene pågår.

Hitlers mobilisering av alle menn mellom 16 og 60 år + frivillige over og under denne alderen er et tysk forsök på å legalisere friskarebevegelsen. Det er oplagt at utdannelsen ikke kan bli effektiv for alle arbeidere som blir drevet 12 timer i døgnet. Om denne skinnmannen vil hjelpe Tyskland er mer enn twilsomt. Det er nr. 5 av de "totale mobiliseringer" i Tyskland.

Den franske regjeringen har overtatt et stort område av Frankrike. Grensa, går fra Bocagne over Ardennerne til Marseille, og det som ligger vestenfor hører med til dette.

(fortsettelse side 5)

FRA "KRIG OG FRED" HENTER VI FØLGENTE:

En tysk emigrant i Sverige - tidligere en kjent sosialdemokratisk riksdagsmann, men nå nærmest kommunist, har under pseudonymet Peter Michel skrevet en bok med titelen: "Den tyske hemmafronten". "Kjernen" har gitt et utfarlig referat av boken. Vi skal gjengi et par avsnitt, hvor Michel vurderer sjamse for et indre opprør i Tyskland.

Michel tror ikke på noe indre tysk sammenbrudd, hverken på hjemmefronten eller på krigsfronten. Han skildrer inngående nazistiske terrororganisasjoner, deres festninger i storbyene, deres beväpning, spionasjen osv. Kjernetroppene i SS og Gestapo og likeledes mange partimedlemmer, er skyldig i så mange forbrytelser at de vil følge Hitler til siste stund. For disse folk er Tysklands skjebne likegyldig. Det det gjelder for dem, er å holde krigen gående så lenge som mulig - for akkurat så lenge kan de regne med å leve. Det er mulig at noen av dem også klynger sig til håpet om det miraklet som Gobbelts stadig har skrevet om, miraklet som "5 minutter over tolv" skal vende krigslykken.

Michel mener at det store flertall av tyskene ønsker at Hitler skal bli styrtet gjennom et opprør, slik at landet kan få fred, men ingen våger eller klarer å organisere opprøret. Mange setter sitt håp til at generalene skal lage et kupp etter monster av Badoglio, men et slikt kupp ville utvilsomt føre til at SS begynte borgerkrig. Det ville bety Tysklands militære sammenbrudd, og generalene ville ikke påta seg ansvaret for noe slikt. Bare hvis offiserene ved fronten søker kontakt med de misfornøide hjemme, ville et kupp fra dem utløse en virkelig revolusjon. Folket vil da komme til å frata offiserskasten dens privilegier og herskerstilling. Det er unødig sannsynlig at offiserene, som for en stor del er medskyldige i den nazistiske maktovertakelse og i krigsforbrytelserne, frivillig vil offre sine privilegier. Soldatene er reddere for nazistterrøren, som ikke bare retter sig mot dem, men også mot deres familie, "Så lenge frykten for terrøren enda består", skriver Michel, "kommer de fleste soldatene til å kjempe seigt."

Den tyske storkapital finansierte Hitlers propaganda og hjalp ham ved maktovertakelsen. Det er ingen tvil om at helt til krigslykken vendte sig, har de store kapitalister vært tilfreds med naziregimet, som ikke har foretatt noe for å innskrenke deres herskerstilling innenfor næringslivet, men derimot trykket lønningene, forlenget arbeidstiden og latt selskapene beholde retten til uinnskrenket utdeling av utbyttet. Dånske visst er det under krigen vedtatt en bestemmelse om at utbyttet ikke skal overskride 5% av aksjekapitalen, men samtidig fikk selskapene rett til å "utvanne" kapitalen ved å utstede ubegrensede mengder friaksjer. Bestemmelsen skal altså bare tjene til å skjule de store dividender under krigen. Alle ledende nazister har godt betalte stillinger i direksjonene, eller store aksjeposter, og er derfor interessert i storkapitalens præviligerte stilling. Et eneste storforslagende er gjort til statsbedrift av nazistene, tvert i mot er statsforetagender for en stor del blitt omdannet til private selskaper. Nazistene har hittil ikke fått lov til å oppnå med alle inngrep i det kapitalistiske næringsliv etter krigen.

Nest etter de ledende nazister er det ingen som er mere interessert i at Hitler blir ved makten, enn nettopp stortindustriens og bankenes menn. De har under krigen måttet avstå en stor del av sine krigsgodsinnter som var gjeldet til staten, og regner neppe med at et nytt regime vil anerkjenne denne gjeld. (Det er forresten ikke så sikkert - Weimarrepublikken betalte sine avsatte fyrster enorme erstatninger). Selvsagt ville storkapitalen gjerne svikte Hitler hvis den kunne sikre Tyskland en kompromissfred og selv bli sittende ved makten. Men en slik fred er etter forfatterens mening utelukket. Næringslivets ledende menn vil neppe gjøre noe aktivt for å kvitte seg med Hitler. De har i hvertfall støttet ham hittil.

DUMBARTON OAK

Representantene for de 4 stormaktene, Amerika, Kina, Russland og Storbritania, har i Dumbarton Oak utarbeidet et forslag til dannelsen av et nytt folkeforbund, som skal hete "DE Forenede Nasjonene". Det er et diskusjonsgrunnlag og de andre allierte nasjonene har ikke tatt noe standpunkt til forslaget.

Hovedpunktet i forslaget er at det blir en opdeling i flere institusjoner. Den viktigste blir Sikkerhetsrådet. Dette består av representanter for 11 nasjoner. Amerika, Kina, Russland og Storbritania har fast sett i rådet, og meininga er vistnok at Frankrike også skal få fast sett der. De 6 andre plassene er valgbare. Dette Sikkerhetsrådet skal foreta undersøkelser av slike saker som er farlige for verdensfreden. De skal regulere rustningene og ha en militærkomite til å gi råd. De påtar seg å stille våpna styrker til disposisjon. De skal bla. ha en stor stående flystyrke som nok vil være virningsfull om en konflikt skulle oppstå. Rådet handleif uten å behøve sperre de andre nasjonene til råds. Den andre hovedinstitusjonen er Plenarforsamlingen. Her kan "alle fredsel-skende nasjoner" bli medlemmer. Denne forsamlingen har ikke rett til å sette fram forslag. Men den har veilede og rådgivende myndighet. Ellers er det et økonomisk og sosialt råd og en mellomfolkelig domstol.

Forslaget har både fordele og mangler. Det viktigste er at sikkerhetsrådet virkelig har sjansen til å bli en handlekraftig institusjon. Før det den myndighet det er tiltent, vil det på siesblks varsel kunne sette inn en overlegen styrke der det trengs og knuse alle tilløp til uro. I det gamle folkeforbundet var alle nasjoner med når en sak skulle behandles og en enkelt nasjon kunne hindre at det ble vedtatt forholdsregler mot en angriperstat. Japans overfall på Kina, Rtiopiakrigen, Spaniakrigen og det at en framtoning som Hitler fikk grassere uhemmet, viser best hvor lite handlekraftig folkeforbundet var.

Et meget viktig spørsmål er hvorledes de 5 valgbare plassene i Sikkerhetsrådet velges. Prinsippet skulle småstatene ha majoriteten. Selv om Frankrike blir stormakt skulle stemmene i rådet bli 6-5 i småstatenes favor. Men likefullt er det ikke til å ta feil av at makten er kommet i høgsetet. Nå har det vel altid vært så at fred er et produkt av makt, og ingen er vel bedre skikket til å bevare freden enn stormaktene. De vil etter dette forslaget kunne kontrollere den ovriga verden, men det har vært vanskelig å finne noen institusjon som kan kontrollere stormaktene. Forsamlingen kan kritisere og drofde til å rådet tar. Deri littet det en viss kontroll. Forsamlingens rett til å si fra er meget viktig og gir den betydning.

Hvis Dumbarton Oak-forslaget blir vedtatt, betyr det at nasjonene må finne sig i å i slipp på noe av sitt nasjonale sjølvstende. Og de fleste har vel vært klar over at skal verden bli noenkundig levestandard må en samarbeide med andre nasjoner. Skal det bli tryghet og høyere levestandard må en inn i et større økonomisk system. Men en vil gjerne være sikker på at en ikke kjoper katten i sekken, og mange av punktene i forslaget krever nøyere definisjon. Et særlig viktig punkt er beretningen "Innenrikskonflikter" og hvilke det er som gir anledning til å rådet griper inn. Like viktig er det også hvordan maktforslaket skal bli mellom de enkelte lands våpenstyrke. Dette forholdet er ikke løst, og før det er ordnet, henger forslaget i luften. Mye av-

henger av utviklingen etter krigen. Fortsetter de allierte på den ansvarsbeviste måte de har lagt for dagen under droftinga av sosiale spørsmål, er alt godt, men vi har ingen sikre garantier for det. Det er ganske karakteristisk at Stalin har tekret å undertegne internasjonale avtaler for etterkrigstida for han ser hvorledes situasjonen blir etter våpenstillstanden.

Før var det slik at angriperstatene var altid best forbøyd. Dette må bli slutt med. Vi er villige til å offre meget for å få leve i en tryggere verden. Og en må ikke p.g.a. statet eller sneversynt nasjonalisme sette sig på bakbeina når det kreves et nasjonalt offer. Men når nå regjeringen vår skal ta standpunkt til forslaget fra Dumbarton Oak gjelder

det at den ser klart og handler på en måte som er til gagn likemøtet for Norge som for mennesker i alle land. Forslaget fra Dumbarton Oak viser at arbeidet for å vinne freden er i god gjeng. Det er et positivt forslag og forhåpentlig det første steget mot en ny og bedre verden.

Rottenikken

Ingen har hørt noe til Rottenikken siden politiet skjøt varselskudd etter ham. "Politistyrker er plasert på viktige punkter i terrenget" ennå, men avisene skriver ikke mer om ham. Hvad skjedde egentlig? Vi vet ikke riktig, men han ble iallfald brukt som påskudd til å finkjemme skogene etter umgdommer som har måttet flykte o.a. Men de nordmenn som ikke hadde lært det før skal huske at når politiet etterlyser en upolitisk forbryter, da kan en ikke stole på det. Herefter får politiet klare sin sjøl, og ingen må hjelpe til der det råder den ringeste tvil om hensikten.

Fra Danmark

I Danmark harer sabotasje ned til dagens orden. Den ene krigsviktige bedrift etter den annen luftr i lufta. Men det er et trekk ved situasjonen der som vi heldigvis har vært spart for. Schalturkorpset, som er en dansk samling quislinger og frontkjempere driver et slags makt mot terror. De sprenger kulturbygninger som Tivoli o.a. i lufta og myrder borgere som er gode patrioter. Lt. Råtsel ble bla. hentet av dem og fort til et sted der en angiver var drept. Her ble han skutt ned.

Efter at tyskerne har arrestert en stor del av politimannskapene og sendt dem til Tyskland, er landet blitt uten politimyndighet. I stedet er det lokale ordensvern knyttet til brandvernet og lignende. Dette gjør situasjonen enn mer troget.

fortsettelse fra side 2:

Westfronten: Det pågår harde kamper for å frigjøre Schelde slik at de allierte kan benytte havnen i Antwerpen. De 9000 tyskerne på sørbredden av Schelde er nå klart sammen på et lite område etter at Seetræffe og Ireskens er tatt. Tyskerne på nordsiden av elven har utmerkede befestningsanlegg og støtte sig til. Rett nok er halve Flandern satt under vann, men den smale halvoya har gode forsvarstestingelser. Et nytt britisk angrep fra Nijmegenkorridoren vestover tar nok sikte på å frigjøre den vestlige delen av Holland.

Situasjonen for hellenderne er uhyggelig. Illir de ikke befridd i de nærmeste dager er hunersnaden viss. Meltholdningene er bundskapt og varer ikke ukon. Ut. - Fra amerikanerne sendte sitt ultimatum til Aachen gikk det 7 dager før den faldt. Da ultimatumet kom ba enkelte av innbyggerne i byen oversten om å overgi byen som da var helt utflankert. Han svarte med å la 20 av dem henrette. Den syvende dagen kom han selv i faresonen. Da overga han seg, akkurat som kommandanten i Cherturg. Men da var den gamle kroningsbyen, der 160 000 inbyggere hadde heimen sin for krigsen, blitt forvandlet til en grushaug.

Ishavsfrente: Russerne har erobret Petsamo og har nådd den norske grensen. Samstundes presser finnene på sørfra. De har tatt Rovaniemi, som tidligere var tyskernes hovedkvarter. Lenge est har de tatt Kemijervi. Langs svenskegrensa er de nådd til Kolari som er om lag halveis mellom Kautokeino og den botniske bukt. Tyskerne brenner alle hus der de trekker seg tilbake. Av Rovaniemis 5000 hus står det bare 50 igjen. Etter Petsamos fall vil tyskerne ha store vanskeligheter med å føre troppene sine over norgesgrensa, for vegnetter er slendie. Det er sannsynlig at tyskerne vil trekke seg tilbake til en linje som går fra Tananes til Polmak. Imens pågår evakueringa av den norske sivilbefolkingen i tyrene der nord. Tyskerne har edelt ikke last sine befestninger inne i byene, og når russerne skal temte de militære målene der, går det også ut over siviles byer. De norske har derfor delvis valgt, delvis er de blitt tvunget til å flytte. I Kirkenes er det 400 norske igjen. I Vadsø 200 mens der ikke er noen norske igjen i Vadsø. Fredag foretok russerne et kommandosraid på Varangerhalvøya.

Efter at Riga ble tatt er tyskerne i Randstatene blitt klemt ut på tanen som stikker i sør, nord for Litau - Riga. Lenger sør er russerne trenget over den østprisiske grensa. Memel er omringet, og tyskerne trekker sig tilbake til Njemenelven for å prøye å holde den. Men russerne står alt utenfor Tilsit.

Unarn. Her røkner den tyske front fort. Russene har nordfra rykket over Tsjekkoslovakias sydostspiss og førent sig med Malonovskys tropper som kommer sørfra, i Sighet i Transsylvania. Med erobringen av Debrecen er Budapest truet fra tre kanter. Russene rykker vestover jernbanelinjen mellom disse byene og har nådd Szolnok ved Theiselva (Tisa). En annen gruppe rykker fra sørvest mot hovedstaden fra byen Szeged, mens en tredje kommer sørfra og har tatt byen Faja ved Donau, nord for grensen mot Jugoslavia. Styrkene fra Debrecen rykker dessuten også hurtig nordover mot Tsjekkoslovakia og har tatt det viktige jernbaneknute unktet Nyiregyhaza.

Jugoslavia. Hovedstaden Belgrad er blitt befridd av jugoslaviske tropper under Tito og russiske styrker i fellesskap. Hele området vest for elvene Donau og Morava er blitt gjenerobret. Sondag ble Kračujevac, 100 km s. Belgrad, erobret. Det var i denne byen tyskerne før 3 år siden drepte 6000 menn og gutter først da det var skutt noen tyske soldater. Nisj er tatt og dermed har de 20 tyske divisjoner i Grekenland inten brukbar jernbane til rettelsen. Allierte styrker er gått i land i Albania øst for Korfu, og greske friskarer har tatt byen "Joanina" i Nordgrekenland.

De tyske troppene har lite eller ingen sjanser til å slå seg igjenom. Grekland. Samtidig har de allierte fått ilang ved Athen og befridd hovedstaden. Sammen med grekene presser de tyskerne nordover, og landet er fritt like til Lamia. I Egeerhavet blir syfer sytatt. Blandt de viktigste er Lemnos, Mytilene, Chios, Samos, Naxos, Levita og på Dodekanesene: Scarpato. Grekerne har lidt uhyggeligt under den tyske okkupasjonen. Tyskerne plyndret dem for mat og kav dem intet i stedet. I de første 2 årene døde 1 mill. grekere av sult. En gresk oversikt melder at av troppene i Hellas er ½ mill død av sult og sykdom. 81.000 soldater av hæren og 8.000 fra heimestyrkene er falt. 40.000 er henrettet av tyskerne.

Italia. Kampene nærmer seg folkena. Terrenget er vanskelig å forsere pga alle kanalene som hindrer tankkrieg. Det er ført 3.200.000 tons hjelpevarer av forskjellig slag til Italia under den allierte okkupasjonen.

Stillehavet Efter kraftig bombing har amerikanerne fått island på sya Leyte midt i Filippinene. Dermed har MacArthur innfridd det løfte han ga til befolkningen på øyene om at han skulle komme igjen. Landgangen har vakt voldsom oppsikt i Amerika. Under forberedelsene til landgangen fikk amerikanerne faling med en japansk flåten. Da det ikke gikk opp for japanerne hvor sterke amerikanerne var, tok de flukter. Amerikanske fly bombet dem under retten og tilføyde den store tap. Det er dette som er blitt til den store japanske sjøseieren. Kanskje måtte de japanske admiralene undskylde tapene sine på den næste.

Felv om tre hovedsteder er blitt befridd på noe over to uker, er det likevel ikke hovedanrepene som er satt inn. Situasjonen i vest er helt ut preget av opmarsjen, og det samme kan til en viss grad sies om østfronten. Her kjempes det tildels med meget store styrker for å vinne gode utgangsstillinger. I Moskva drogftet Churchill og Stalin de koordinerte militære operasjonene som skal rette det knusende slaget mot Tyskland. Men når kommer det? Et medlem av Montgomerys stab uttalte at hvis været holdt se, ville hovedslaget stå i år, og da ville det bare bli opprensningssaksjoner igjen i neste år.

Faktasje. 12. okt. kom en bil med RKnr inn på Sorenga. 5 mann avvernet vakten og stengte arteiderne inne. De satte lunter på fatene og sprengte 80.000 av de 400.000 l. tysk smøreolje som lå der. 14. okt. sprengtes tyskernes hovedlager for flydeler på Rimenes bryggeri, og samme dag ble midtbygningen i Josef Kussius' fabrikk på Irvyn ødelagt av en sprengning med etterfølgende brann. Kussius' fabrikerte miner og håndgranater. 5 tyske soldater, en norsk vaktmann og en schäfer var på vakt da eksplosjonen inntraff.

ÅND OG HANDLING

Nr. 10

November

1944.

Nr. 10. November 1944.

Befrielsen av Norge er begyrt.

Det er alltid følt før et land når krigen velter inn over det med all sin vondskap og ødeleggelse.

Nå er Norge blitt krigsskueplassen, og påkjonningen er ikke blitt mindre ved at tyskerne bruker den brente jords taktikk og prøver å lage en ørken av de områder de ikke klarer i holde. De svir av heimene uten tanke på hvad det har kostet av slit å bygge dem opp. Men om krigshandlingene går hardt ut over det fattige landet vårt, bører vi det bedre nå enn i 1940. For nå er det befrielsen som kommer. 4 1/2 år har tyskerne utsuget oss, knuget oss latt sine sadistor uhemmet få fengsle og plage våre beste folk. Nå kommer snart dagen da vi kan pustø fritt og hvor kan sove trygt fra Lindesnes til Kirkenes.

Da russerne hadde tatt Kirkenes holdt Kong Håkon en tale, der han bl.a. sa:

Min regjering traff for en tid siden, med mitt samtykke, en avtale med den sovjetrussiske regjering for det tilfelle at russerne i sin kamp mot tyskerne skulle komme inn på norsk område. Denne situasjonen foreligger nå. For å bekjempe vår felles fiende er russiske styrker rykket inn i Norge. Det er mig en særlig glede å kunne meddole at norske tropper vil ta del i disse operasjoner. Sovjet-Russland ble også angrepet av Tyskland og de kommer nå som våre allierte. Etterhvert som krigshandlingene tillater det, vil norsk administrasjon og norsk rettspleie bli innført i fullt omfang. Militære og sivile embetsmenn er utpekt av min regjering for å samarbeide med russerne for å lette overgangen til norsk administrasjon.

Vi har sett tallrike tegn på den sovjet-russiske regjerings og det russiske folks sympati for vårt folk. Det er enhver nordmanns plikt å yde vår sovjet-russiske allierte mest mulig støtte.

Nord Norges befolkning har vist den samme faste holdning som resten av landet, og jeg vet at den fortsatt vil vise denne holdning og den disiplin som er nødvendig. Jeg bringer den min takk for trofasthet og fedrelandssind nå når vi tillitsfullt kan si at befrielsen er begynt. Den siste fasen kan bringe vanskeligheter og ofre, men seieren nærmer seg dag for dag.

Noske siville har alt ydet russerne uvurderlig hjelp. Kongen sa at det er enhver nordmanns plikt å hjelpe sovjetrusserne mest mulig. Det er ikke bare vår plikt, det er også vårt største ønske å gjøre vårt ytterste for å bli fir så fort som mulig. Men det gjeller om å forberede seg.

Vi minner om de råd yi fikk fra de alliertes overkommando om hvad vi kan gjøre under krigshandlinger.

Etter som russerne rykker frem blir propagandaen i de tysk-kontrollerte avisene mer og mer hysterisk. N.S. folk skjølver i buksene, og det de tygger ihop i avisens, virker som rene nøds-skrik. Men lat dem skrike. Vi hilser russerne som våre befricere og forbereder oss på å yte dem og de andre allierte, all mulig hjelp.